

Två nya Rydbergsdikter (på sätt och vis)

Rydbergs poetiska produktion var inte stor. Totalt innehåller hans *Dikter* – så som de presenteras i de samlade skrifterna – bara 57 nummer. Fast det borde nog ha varit 59. Inte så att några texter saknas; men i två fall har det skett en sammanslagning av identiteter – sammanslagningar som ofrånkomligen också påverkar läsningen och analysen av de enskilda verken.

I det ena fallet handlar det om två av de tre dikter Rydberg skrev sommaren 1895. Alla tre finns nedtecknade i anteckningsbok nr 17. Först "Längtan", därefter "Himlens blå", och slutligen "Fantasos och Sulamit". Den första av dem är daterad "Ekeliden juli 1895"; de övriga måste ha följt kort därefter. Rydberg belägrades vid denna tid ständigt av folk som ville ha bidrag till skrifter av olika slag, och mot slutet av sommaren har han troligen delat ut årets skörd till de mest ömmande fallen (det handlade så gott som alltid om verk som skulle komma ut till julen). "Himlens blå" skickades till kalendern *Vintergatan*, utgiven av Sveriges författarförening, medan de övriga två gick till den nystartade jultidningen *God Jul! Hälsning från Kristliga Föreningen af Unge Män i Stockholm*. Bidragen till den senare försågs med den gemensamma rubriken "Vandringsmän". Samma praxis hade Rydberg följt när han 1875 skickade sex dikter under rubriken "I natten" till Bonniers kalender *Svea*, och när han 1890 skickade tre dikter till samma kalender under rubriken "Blad för vinden". "I natten"-dikterna hade 1882 lyfts in i *Dikter. Första samlingen*, med bibehållen ordning men utan någon gemensam rubrik, och på samma sätt hade dikterna från 1890 flutit in i *Dikter. Andra samlingen* (1891) utan någon antydning om att just de skulle vara blad för vinden. Hade det blivit en tredje samling skulle dikterna från 1895 utan tvivel ha behandlats på samma sätt, men nu dog Rydberg redan innan *God Jul!* kom ut, och när nästa upplaga av hans *Dikter* skulle sammanställas hade

tydiligen ingen auktoritet nog att ta bort rubriken. Och sålunda har de två dikterna "Längtan" och "Fantasos och Sulamit" alltsedan dess presenterats under rubriken "Vandringsmän", som om de vore delar av en sammanhållen komposition.

Det andra fallet gäller "Den nya Grottesången". Gösta Löwendahl visade i sin avhandling att diktens första version slutade med avsnitt VI, "Till Herren Sebaot", och att efterföljande delar – som *inte* är numrerade – tillkommit senare.¹ Jag hävdade i en uppsats för några år sedan att även diktens dramatiska kurva pekade mot ett slut på detta ställe, men tog mig aldrig för att kontrollera hur det såg ut i innehållsförteckningen till *Dikter. Andra samlingen*:

INNEHÅLL.	
Psyke	sid. 9.
Barndoms poesien	" 11.
Jungfru Maria i rosengård	" 18.
I natten	" 20.
På verandan vid hafvet	" 22.
Modern	" 23.
Klockringning	" 24.
Allmakt och ödmjukhet	" 30.
Arf från kaos	" 31.
Grubbaren	" 32.
Lukanus marterad	" 47.
Den nya Grottesången:	
Inledning	" 51.
Grotte får trälinnorna	" 61.
Grotte får trälbarnen	" 63.
Grotte är vorden en världsmakt	" 65.

¹ Gösta Löwendahl, *Vapensmedens Viktor Rydberg*, 1954, s. 398-402.

Grotteproblemet.....	sid. 74.	
Grotte på afstånd och nära håll	→ 75.	
Till Herren Sebaot.....	→ 85.	
Efterskrift till den nya Grottesången ..	→ 92.	
Ur kanslern-Mammonsprestens festpredikan ...	→ 101.	
Till ödet.....	→ 108.	
Harpolekaren och hans son)	→ 111.	
Betlehems stjärna	} Ur berättelsen	
Fäfång skönhetssträfvän.....		→ 114.
Till Österland ..		»Vapensmeden»
Cesareernas visdom.....	→ 117.	
Loreley	→ 119.	
Lifslust och lifsleda	→ 122.	
Vårdträdet	→ 123.	
	→ 125.	
	→ 145.	

”Efterskrift till den nya Grottesången” har alltså av Rydberg själv betraktats som en separat text. Sammanslagningen av Grottesången och dess efterskrift måste ha gjorts av Karl Warburg till de samlade skrifterna, och sedan behållits. Med ett undantag: Svenska Akadmiens klassikerutgåva av *Dikter* (1996) följer faktiskt författarens modell, både i innehållsförteckningen och i brödtexten – men däremot inte i kommentarerna (s. 146-149).

TORE LUND